

S. STANIVUKOVIĆ

O NEKIM DOSTIGNUĆIMA PROIZVODNIH ZADRUGA U SJ. ITALIJI I PRIMJENI NOVE TEHNOLOGIJE U STOČARSTVU TE PODIZANJU ZAJEDNIČKIH FARMI

UVODNE NAPOMENE

Osnovna organizacija udruženog rada »Kooperant«, R. O. »DUKAT«, organizirala je stručnu ekskurziju grupe svojih rekordera u proizvodnji mliječka i takmičara za visoke prinose kukuruza, proizvodnim zadrugama i Poljoprivrednom institutu Castelfranco — Veneto u Italiji.

Ovakav sastav od 30 proizvođača, rekordera u proizvodnji imao je za cilj upoznati se neposredno s novim tehnološkim i društvenim rješenjima proizvodnih zadruga u Italiji. Ovi proizvođači trebaju biti pokretači sličnog udruživanja u našoj zemlji.

Posjetili smo desetak proizvodnih zadruga, u koje su se udružile grupe, u pravilu mlađih poljoprivrednika, među kojima ima povratnika s privremenog rada u inozemstvu. Oni su se udružili na programu izgradnje zajedničkih stočarskih farmi, nabavi pojedinih linija mehanizacije i podizanju farmi za uzgoj gljiva, te objekata preradaivačke industrije kao što su vinarije i drugi objekti.

U posjeti je sudjelovala uz poljoprivredne proizvođače i grupa veterinarskih i poljoprivrednih stručnjaka »Dukata« i drugih organizacija s kojima »Dukat« surađuje. Glavni cilj nam je bio da iskustva iz organiziranja proizvodnih zadruga i postignuti nivo nove tehnologije u stočarstvu i uzgoju gljiva, iz susjedne Italije primijenimo na naše prilike.

Budući da su proizvodne zadruge po koncepciji bliske ugovornim zajednicama, obliku međusobnog udruživanja grupe proizvođača, kakve ih ZUR koncipira, toj problematici i novim rješenjima u tehnologiji, bila je podređena stručna posjeta Italiji.

NEKE BITNE KARAKTERISTIKE PROIZVODNIH ZADRUGA U ITALIJI

Proizvodno zadrugarstvo u Italiji ima bogatu tradiciju i predstavlja značajno dostignuće u izgradnji sistema prevazilaženja svaštarske i sitne robne proizvodnje, s ciljem preusmjerenja sela i preostalih poljoprivrednih domaćinstava na specijaliziranu i robnu proizvodnju, putem udruživanja sredstava i rada (kapitala i osobnog rada), a u cilju gradnje zajedničkih stočarskih i drugih proizvodnih i preradbenih objekata u poljoprivredi.

Stevo STANIVUKOVIĆ, član Izvršnog odbora RKSSRN Hrvatske Zagreb

Udruživanje poljoprivrednika u proizvodne zadruge, nova tehnologija i suvremena mehanizacija i racionalnije investiranje, postaje dostupno i siromašnijim proizvođačima. Udružuju se u pravilu oni sa 3 — 4 ha zemlje (što odgovara i našim prilikama). Vrlo je razvijen i sistem zakupa zemlje. Radi toga nema neobrađenih površina, a na ovu zemlju zakupa proizvodne zadruge imaju prioritet.

Osnovni je motiv ovog vida udruživanja ekonomski interes. Sitan posjed nije sposoban da investira racionalno ni u stajske ni u druge objekte. Produktivnost rada svakako je veća na konceptu industrijskog procesa proizvodnje poljoprivrednih proizvoda.

Ne postoji limit o broju udruženih poljoprivrednika. Obično se udružuju 5 — 20 gospodarstava. Zemljišne površine su podređene proizvodnji stočne hrane, a žitarice su praktično izlučene iz proizvodnje.

Postavlja se pitanje da li se u kapitalističkom društvenom uređenju može odvijati proces koji je značajan i za razvoj agrara u socijalističkom društvu?

Ovaj proces podržavaju progresivne snage na talijanskoj ljevici, ali taj proces nose i druge društvene snage, prije svega poljoprivredna služba sa sitemom poljoprivrednog obrazovanja. Ova udruženja omogućuju tehnološku revoluciju koja se može adekvatno primijeniti i na malom posjedu. Polazna osnova ovog opredjeljenja su ekonomski motivi i interesi samih poljoprivrednika, koji se dobrovoljno opredjeljuju na udruživanje. Cilj je da se novčana sredstva racionalno angažiraju na zajedničke objekte, da se s manje rada ostvari veća proizvodnja, pa i veća osobna primanja i veći kapital. Proširenjem zajedničkih objekata povećava se i vrijednost uložених sredstava svakog pojedinca.

Ovi procesi sa sociološkog stanovišta imaju veliko značenje, kao i sa stanovišta zaštite prirode i okoline, jer se međusobno skladno razvija urbanizacija seoskih naselja. S obzirom da su stajski objekti odvojeni od stambenih objekata, život s higijenskog stanovišta je na gradskom nivou ili iznad njega.

Značajno je i to što ovaj oblik udruživanja omogućuje da odgovarajućom organizacijom rada udruženi poljoprivrednici ostvaruju neke druge tekovine civilizacije. Tako imaju slobodno vrijeme kao i industrijski radnici te godišnje i tjedne odmore, što međusobno usklađuju.

U pravilu na ovim stočarskim farmama nema upotrebe koncentrata, već samo dodataka u oplemenjivanju vlastite stočne hrane. Na većim farmama stočna hrana se dorađuje u vlastitim mješaonicama.

U zadruge se udružuju braća, rođaci, prijatelji, grupe ljudi koji se međusobno poznaju i razumiju, i oni koji imaju smisao za zajednički rad i zajednički ekonomski interes. Na taj način dolazi i do zbližavanja pojedinih obitelji.

Proizvodne poljoprivredne zadruge vrše duboke proizvodno-ekonomske promjene u talijanskom selu. To je protuteža najamnim odnosima na krup-

nom privatnom posjedu, bez obzira što i same imaju neke prelazne karakteristike kapitalističkog sistema. Ne toliko što se tiče vlasništva nad zemljom, koliko što se tiče kapitala, koji je uz uloženi rad i proizvedenu stočnu hranu, jedan od elemenata kod obračuna ostvarenog financijskog rezultata.

Za bankovni sistem u Italiji ne bi se moglo reći da bitnije pridonosi razvoju ovog vida udruživanja. Težište je na vlastitim sredstvima i na sredstvima općina i pokrajina, iz posebnih fondova kojima se podstiču ovi procesi.

Proizvodne zadruge nastoje da na tržištu izbjegnu posredništvo u nabavi strojeva, opreme i repromaterijala.

Ove su zadruge svojevrsan izazov ne samo za klasično kapitalističko društvo, već i negacija onih rješenja koja agrarne probleme sagledavaju u kolektivizaciji. Privatno vlasništvo na zemlji ostaje.

U proizvodnoj zadruzi uneseni su i neki elementi podruštvoavljenja, ali ne sa dubljim motivima društveno ekonomskih promjena. Cilj je racionalnije investiranje i jeftinija poljoprivredna proizvodnja, manji napor i produktivniji rad. Profit se opet javlja kao završna faza i element kapitalističkog uređenja, jer se ostvareni financijski rezultat dijeli na članice, na bazi ostvarenog rada i na bazi uloženog kapitala.